

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/104/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8611203390
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8611203390.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcov: 1. I. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. č. XX/X, D., 2. Ing. C. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. č. XXX/X, D., 3. Y. S., rod. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom L. E. č. XXX/X, D., žalobcovia v 1. až 3. rade zastúpení JUDr. Dušanom Maruščákom, advokátom v Stropkove, Hrnčiarska č. 1619/42 proti žalovanému S. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., N.. D. č. XXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou VAL'O & PARTNERS, s.r.o., Prešov, Konštantínova č. 3, IČO: 36 868 434 o zriadenie vecného bremena, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Svidník z 04. 03. 2013, č. k. 2C 100/2011-159, takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo veci samej.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Svidník (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom určil, že žalobcovia v 1. a 2. rade sú oprávnení z vecného bremena viažuceho sa k nehnuteľnosti, ktoré pozostáva z ich práva prechodu a prejazdu motorovým vozidlom cez parcelu č. KN 145 - zastávané plochy a nádvorcia vo výmere 289 m², vedenú na LV č. XXX, k. ú. G. na parcelu č. C KN 141 - zastávané plochy a nádvorcia vo výmere 776 m² vedenú na LV č. XX, k. ú. G.. Určil, že žalobkyňa v 3. rade je oprávnená z vecného bremena viažuceho sa k nehnuteľnosti, ktoré pozostáva z jej práva prechodu a prejazdu motorovým vozidlom cez parcelu č. KN 145 - zastávané plochy a nádvorcia vo výmere 289 m², vedenú na LV č. XXX, k. ú. G. na parcelu č. C KN č. 144 - záhrada vo výmere 148 m² a na parcelu č. KN 148 - záhrady vo výmere 219 m² vedenú na LV XXX, k. ú. G.. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi v 1. rade náhradu trov konania vo výške 574,80 Eur, pozostávajúceho zo súdneho poplatku 99,50 Eur a z trov právneho zastúpenia 475,30 Eur. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi v 2. rade náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 475,30 Eur a žalobkyňi v 3. rade náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 475,30 Eur na účet právneho zástupcu žalobcov JUDr. Dušana Maruščáka, advokáta, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutie odôvodnil nasledovným zistením: „Žalobcovia v 1. a 2. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností každý v podiele 1/2, a to domu s. č. XX postaveného na parcele KN č. 141, vedeného na LV č. XX, k. ú. G.. Žalobcovia v 1. a 2. rade sú aj podieloví spoluvlastníci každý v podiele 1 k pozemku parcele č. 141 - zastávané plochy a nádvorcia vo výmere 776 m², zapísanej na LV č. XX, k. ú. G., na ktorom je postavený rodinný dom so súpisným číslom 15. Žalobcovia v 1. a 2. rade vlastníctvo k uvedeným nehnuteľnostiam nadobudli titulom dedičstva po svojom otcovi I. I. v dedičskom konaní vedenom pred Okresným súdom Svidník pod sp. zn. 5D 368/2010.

Žalobkyňa v 3. rade je výlučnou vlastníčkou pozemku parcely č. 146 - zastávané plochy a nádvoría vo výmere 754 m² zapísanej na LV č. XXX, na ktorom je postavený rodinný dom so súp. č. XX, zapísaný na LV č. XX, k. ú. G., ku ktorému je žalobkyňa podielovou spoluvlastníčkou. Vlastníctvo k pozemku parc. č. 146 žalobkyňa v 3. rade nadobudla na základe rozsudku Okresného súdu Svidník z 28. 09. 1995, sp. zn. 5C 567/1995, vlastníctvo k rodinnému domu žalobkyňa v 3. rade nadobudla na základe darovacej a kúpnej zmluvy v rokoch 1995 a 1996 od svojich rodičov.

Rodinný dom súp. č. XX stojaci na pozemku parcele č. 141 bol postavený v roku 1935 I. D., ktorý kúpnu zmluvou zo dňa 27. 01. 1988 registrovanou na bývalom Štátnom notárstve vo Svidníku pod RI 21/88, dom previedol na rodičov žalobcov v 1. a 2. rade.

Rodinný dom s. č. 17 (fotografia na čl. 52 spisu) bol postavený v roku 1960, keď predtým žalobkyňa v 3. rade spolu so svojimi rodičmi bývala v starom rodinnom dome postavenom vyššie, pričom starý rodinný dom postavili ešte pred rokom 1900 prastarí rodičia (I. D. s manželkou) účastníkov konania. Ku tomuto starému rodinnému domu rodičia žalobkyne v 3. rade a žalovaného (S. D. s manželkou S.) postavili v roku 1960 prístavbu.

Tak žalobcovia ako aj ich právni predchodcovia prichádzali k rodinnému domu so súp. č. XX a k rodinnému domu so súp. č. XX po pozemku parcele č. 145 - zastávané plochy a nádvoría o výmere 289 m² zapísanom na LV č. XXX, ku ktorému je výlučným vlastníkom žalovaný. Tento k pozemku, parcele č. 145 nadobudol vlastnícke právo na základe rozsudku Okresného súdu Svidník z 28. 09. 1995, sp. zn. 5C 567/95. Z citovaného rozsudku zároveň vyplýva, že súd po pozemku parcele č. 145 zriadil právo prechodu v prospech vlastníka susediaceho pozemku I. I. (otec žalobcov v 1. a 2. rade), ktorý na základe rozsudku Okresného súdu Svidník z 28. 09. 1995, sp. zn. 5C 569/95 nadobudol vlastnícke právo k susediacim pozemkom, a to k parcelám č. 141, 142 a 143. Prístupová cesta po pozemku parcele č. 145 bola vždy udržiavaná a spevňovaná. V roku 1985 právny predchodca žalobcov v 1. a 2. rade spoločne s bratom žalobkyne v 3. rade I. D. vybudovali namiesto pôvodného dreveného mosta nový betónový most s oceľovou konštrukciou a takýto pokojný stav užívania predmetnej parcely trval až do roku 2010, kedy žalovaný (po smrti otca žalobcov v 1. a 2. rade) prehlásil, že do budúca už neumožní vlastníkom susediacich pozemkov prechod cez jeho pozemok parcelu č. 145.

Obrana žalovaného v konaní spočívala v tom, že právo prechodu po parcele č. 145 sa viazalo len na osobu I. I., nar. XX. XX. XXXX a toto právo zaniklo jeho smrťou, čo zodpovedá ust. § 151p ods. 4 Občianskeho zákonníka. Neb. I. I. mal podľa právoplatného rozsudku Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95 právo prechodu viažuce sa na jeho osobu, nemal právo na prechod motorovým vozidlom. Ďalšia obrana žalovaného spočívala v tom, že žalobcovia v 1. a 2. rade môžu k svojim nehnuteľnostiam prechádzať po pozemku, parcele č. 149, čím neexistuje dôvod, aby ich prístup bol uskutočňovaný po pozemku, parcele č. 145, ktorá je vo vlastníctve žalovaného.

Svedkovia vypočutí v konaní jednoznačne potvrdili, že prechod cez pozemok, parcelu č. 145 užívali už v dávnej minulosti právni predchodcovia žalobcov odkedy si pamätajú. Žalovaný až do roku 2010 im v prechode cez pozemok parcelu č. 145 nebránil. Svedkovia tiež zhodne uviedli, že cez pozemok parcelu č. 145 bola už v dávnej minulosti prístupová cesta k rodinnému domu súp. č. XX a k rodinnému domu súp. č. XX, ktorú ich vlastníci nerušene užívali. Najstarší svedok vypočutý v konaní, narodený v roku XXXX, na mieste samom potvrdil, že si pamätá prechod po parc. č. 145 od dávna (pretože tu inej cesty ani nebolo), tiež svedok I. I., narodený v roku XXXX, mal vedomosť o nerušenom užívaní cesty po pozemku, parcele č. 145 pešo, vozom, autami. Svedkovia S. V., E. V., I. J., C. E., Y. I., Ing. S. T. mali vedomosť o nerušenom užívaní cesty po parcele č. 145 pešo, vozom, autami. Uvedení svedkovia potvrdili, že prístupovú cestu využívali nielen žalobcovia, ale od dávna aj ich právni predchodcovia. Potvrdili, že po pozemku, parcele č. 145 sa chodilo hore k rodinnému domu D., a to pešo alebo vozom, v dávnej minulosti sa po pozemku preháňal aj dobytok, zväžalo sa drevo z lesa a obilie. Neskôr po pozemku prechádzali aj autá, vyvážali sa pomníky, ktoré vyrábala I. D., pôvodný vlastník rodinného domu súp. č. XX. Tiež svedkyňa C. N., svokra žalovaného potvrdila, že spornú cestu užívali navzájom rodiny D. spoločne. Cesta sa užívala až hore do „Y.“ a užívali ju až do smrti I. I.“.

Na takto zistený skutkový stav súd prvého stupňa aplikoval ust. §§ 151n ods. 1, 2, 3, § 151o ods. 1, § 134 ods. 1, 2, 3, 4, § 129 ods. 1, 2, § 130 ods. 1, § 854 Občianskeho zákonníka, §§ 166, 167, 115, 116 ods. 1,

2, § 145 ods. 1, 2, § 118 zákona č. 141/1950 Sb. a dospel k záveru o nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu žalobcami (resp. ich právnyimi predchodcami), a to výkonom tohto práva vydržaním najneskôr podľa ust. § 151o ods. 1 s poukazom aj na tú skutočnosť, že k vydržaniu tohto práva došlo aj v zmysle ust. § 115 v spojení s § 116 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 141/1950 Sb. účinného od 01. 01. 1950. Argumentáciu žalovaného o možnostiach prístupu žalobcov na vlastné pozemky mimo parcely KN č. 145 považoval súd prvého stupňa za právne bezvýznamné. Uviedol, že rozsudkom deklaroval existujúci právny stav a účastníkom konania do budúcnosti nič nebráni, aby na základe vzájomnej dohody si vysporiadali právne pomery na predmetných parcelách tak, aby vyhovovali požiadavkám všetkým vlastníkom susediacich nehnuteľností v súlade s racionálnym usporiadaním vecí a založili „nový právny stav“. Naliehavý právny záujem na danom určení podľa názoru prvostupňového súdu spočíva v tom, že žalobcovia v danom právnom vzťahu môžu navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov a bez požadovaného určenia by boli žalobcovia v právnej neistote. Na základe rozsudku o určení vecného bremena, ktorému zodpovedá právo prechodu cez pozemok, parcelu č. 145 je možné realizovať zápis tohto práva v katastri nehnuteľností.

Pokiaľ ide o námietku rozsúdenej veci *res iudicatae*, ktorú vzniesol žalovaný s poukazom na rozhodnutie Správy katastra Stropkov, sp. zn. X 1174/2010, uvedené rozhodnutie správneho orgánu nemôže tvoriť prekážku rozsúdenej veci, túto by mohlo tvoriť len právoplatné rozhodnutie súdu. Z výsledkov vykonaného dokazovania a predovšetkým z výsluchov svedkov, prvostupňový súd zistil skutkový stav, z ktorého vyplýva, že parcela KN č. 145 bola od dávna využívaná ako prístupová cesta k nehnuteľnostiam, k rodinným domom a k pozemkom nachádzajúcim sa v jej susedstve a túto parcelu využívali nikým nerušene už aj právni predchodcovia žalobcov od dávnej minulosti. Ak žalovaný v konaní argumentoval tým, že na základe právoplatných rozsudkov Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95 a sp. zn. 5C 569/95 došlo ku konečnému vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva a žalovanému do výlučného vlastníctva pripadol sporný pozemok, parcela KN C 145, v tejto súvislosti prvostupňový súd poukázal na to, že uvedenými rozsudkami bol deklarovaný vlastnícky vzťah účastníkov ku konkrétnym parcelám titulom vydržania a súd nerozhodoval o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva účastníkov. Uzavrel, že niet žiadnych pochybností o tom, že po pozemku, parcele č. 145 v celej výmere, od obecnej cesty cez most až na kopec poza dom súp. č. XX až k veľkej bráne k rodinnému domu súp. č. XX sa vykonávalo právo prechodu opakovane právnyimi predchodcami účastníkov konania. Pokiaľ rozsudkom Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95 bolo zriadené právo prechodu pre I. I., nar. XX. XX. XXXX, prvostupňový súd k tomu uviedol, že toto rozhodnutie nemalo právne účinky pre zánik už existujúceho práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré vzniklo už v dávnej minulosti.

O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a úspešným žalobcom priznal náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Poukázal, že prvostupňový súd porušil jeho základné ústavné právo, a to najmä čl. 46 ods. 1, ako aj čl. 1 a čl. 20 Ústavy SR, tiež porušil procesnoprávne a hmotnoprávne predpisy. Konkrétne porušil ust. § 154 ods. 1 O. s. p. tým, že v súčasnej dobe je už prístup k nehnuteľnostiam žalobcov v 1. a 2. rade možný po pozemku, parcele č. 149, k. ú. G., a preto neexistuje žiaden dôvod, aby bol tento prístup uskutočňovaný po pozemku žalovaného. Ďalej uviedol, že súd nerešpektoval právoplatný rozsudok Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95, podľa ktorého právo prechodu cez parcelu 145 bolo viazané na konkrétnu osobu, t. j. osobu, t. č. už nebohého I. I.. Je nepochybné, že pokiaľ by existovalo vecné bremeno „in rem“, tak by ani nebol dôvod na zriadenie vecného bremena „in personam“. Práve tento rozsudok právne jednoznačne zafixoval právny režim vo vzťahu k vecnému bremenu. Ďalej vytykal súdu prvého stupňa, že nerešpektoval ani právoplatné rozhodnutie Katastrálneho úradu, Správy katastra v Stropkove, sp. zn. X 1174/2010, ktorým bol zamietnutý návrh žalobcu v 2. rade na vykonanie záznamu na zriadenie vecného bremena na pozemku parc. č. 145. Súd vôbec nezohľadnil terajší skutkový a právny stav, ktorý nastal po smrti I. I.. Nerešpektoval právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Svidník z 28. 09. 1995, č. k. 5C 567/95, ktoré vytvorilo prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Súd porušil aj ust. § 132 O. s. p., keď zámerne nesprávne vyhodnotil dôkazy, resp. niektoré vôbec nevykonával ako napr. nevyžiadal si kompletnú pozemnoknižnú zápisnicu zo Správy katastra v Stropkove, a to oboznámením sa s pozemnoknižnou zápisnicou č. 68, mpč. 48, 50, k. ú. G. a k tejto zápisnici založenej pozemkovej mapy. Vykonaním tohto dôkazu by súd zistil, že nikdy ani podľa pozemnoknižného stavu neexistovalo žiadne vecné bremeno, resp. služobnosť spočívajúca v práve prechodu cez parcelu, ktorej vlastníkom v

súčasnosti je žalovaný. Ani v súčasnosti takého právo prechodu nie je vyznačené v aktuálnej katastrálnej mape. Prvostupňový súd si osvojil šikanóznou žalobu žalobcov i za cenu porušenia aplikačného pravidla podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Konkrétne v rozpore s dobrými mravmi súd v napadnutom rozsudku svojím spôsobom „šikanózne“ zriadil vecné bremeno na právo prechodu motorovým vozidlom, čo vzhľadom na šírku a dĺžku pozemku žalovaného znamená, že žalobcovia si na úkor žalovaného na tomto pozemku zriadia parkovisko motorových vozidiel. Žalobcovia nemorálne svoj nárok vykonštruovali až po smrti I. I., a to len preto, aby mohli strpčovať rekreačný pobyt žalovaného v obci G.. Súd nevzal do úvahy skutočnosť, že účastníci konania sú príbuzní, pochádzajú z rovnakých predkov a nikto z účastníkov konania nemá bydlisko v obci G.. Podľa názoru žalovaného žalobcovia ani nepreukázali naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 písm. c) O. s. p.. Žaloba navyše trpí aj procesnou vadou, lebo v tomto konaní na strane žalobkyne v 3. rade mal vystupovať aj ďalší spoluvlastník k rodinnému domu, ktorým je C. S.. Súd prvého stupňa pochybil aj pri rozhodovaní o náhrade trov konania vzhľadom na to, že žalobcovia vyvolali zbytočný súdny spor a tým zaviniť zbytočné náklady najmä na trovách právneho zastúpenia, ako i na nákladoch na vykonanej ohliadke na mieste samom. Náhradu trov súdneho konania nemal súd priznať žiadnemu z účastníkov konania s použitím ust. § 150 O. s. p..

Žalobcovia považovali rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne. Uviedli, že súd prvého stupňa vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie, pričom všetci svedkovia dokonca aj svedkovia navrhnutí zo strany žalovaného bez akýchkoľvek pochybností potvrdili, že pozemok parc. č. 145 slúžila od nepamäti nielen ako prístupová cesta pre právnych predchodcov žalobcov, ale dokonca aj ako „prechodová a prejazdová“ cesta pre ostatných obyvateľov obce, a to nielen ako cesta do cerkvi, ale aj ako cesta na role a do lesa. Polemizovať o tom, že v minulosti neexistovali motorové vozidlá, ale len konské povozy, a teda vecné bremeno sa nemôže vzťahovať aj na prejazd motorovým vozidlom, je zo strany žalovaného iba účelovou argumentáciou. Cesta bola už v minulosti právny predchodcami žalobcov využívaná aj na prechod motorovými vozidlami, napr. I. D., keďže vyrábal náhrobné pomníky, cesta mu slúžila tak na dovoz materiálu, ako aj na odvoz vyrobených pomníkov. Žalovaný v podanom odvolaní sa snaží navodiť dojem šikanovania zo strany žalobcov, pričom ide o unáhlené a nedomyšlené tvrdenie žalovaného, nakoľko vzťahy medzi účastníkmi sú štandardné. Žalobkyňa v 3. rade umožnila na svojich nehnuteľnostiach pre žalovaného uloženie elektrickej prípojky. Žalobcovia preto nemienia reagovať na konfrontačný postoj žalovaného, ktorý konštruuje stav, že žalobcovia budú zámerne parkovať na prejazdovej ceste a strpčovať žalovanému život. Vecné bremeno sa týka práva prechodu a prejazdu, čím právny status založený rozsudkom súdu prvého stupňa jasne vymedzuje práva a povinnosti účastníkov konania. Tak ako žalobcovia prezentovali pred súdom prvého stupňa služobnosti, ktoré vznikli v dobe platnosti Uhorského obyčajového práva a podľa ust. § 567 Stredného Občianskeho zákonníka sa zmenili od 01. 01. 1951 na vecné bremená upravené v § 166 a nasl. tohto zákona, ani Občiansky zákonník z roku 1964 tieto služobnosti nezrušil. Pokiaľ preto nedošlo k ich zániku trvajú vecné bremená založené ako pozemkové služobnosti podľa Uhorského Obyčajového práva až doposiaľ a svedčia súčasným vlastníkom, tzv. panujúcich nehnuteľností. V konaní bolo nepochybne preukázané, že vecné bremeno (právo služobnosti) nepochybne v minulosti vzniklo tak ako to bolo dôkazne preukázané a ako je obsiahnuté aj v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa. Navrhli napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať žalobcom náhradu trov odvolacieho konania predstavujúcu trovy právneho zastúpenia.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený aj správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd poukazuje na ust. § 151n ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré definuje vecné bremeno tak, že ide o právo obmedzujúce vlastníka veci v prospech niekoho iného niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Toto právo možno podľa ust. § 151o ods. 1 druhá veta uvedeného zákonníka nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ust. § 134 Občianskeho zákonníka tu platia obdobne.

Vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je platným občianskym zákonníkom považované za jeden zo spôsobov pôvodného nadobudnutia práva, pri ktorom sa na základe splnenia zákonom osobitne určených podmienok priznávajú právne účinky aj len domnelému právu vyplývajúcemu z domnelého právneho vzťahu medzi jeho určitými subjektmi, ak toto právo bolo vykonávané počas ustanovenej doby nerušene a nepretržite v dobrej viere, že nejde o právo len domnelé. Po splnení zákonom určených podmienok tu k nadobudnutiu práva dochádza priamo zo zákona, pričom musia byť zároveň splnené všetky ustanovené podmienky. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu v takomto prípade nadobúda oprávnený subjekt okamihom splnenia podmienok vydržania.

Aj keď právna úprava vydržania je súčasťou právneho poriadku a spolu s ním podlieha zmenám zodpovedajúcim stupňu vývoja spoločnosti, možno vo všeobecnosti konštatovať, že zákonnými podmienkami vydržania vždy boli oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby a spôsobilý predmet vydržania.

Z citovaného ust. § 151o ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva, že nevyhnutnou podmienkou daného spôsobu nadobudnutia vecného bremena je predovšetkým existencia právneho dôvodu, z ktorého istý subjekt so zreteľom na všetky okolnosti môže objektívne vyvodzovať a byť v dobrej viere, že z určitého právneho vzťahu (v skutočnosti len domnelého) na jednej strane jemu patrí právo k cudzej veci spôsobilé byť obsahom vecného bremena, a že na druhej strane je niekto iný povinný strpieť výkon tohto práva. Ďalšou nevyhnutnou podmienkou je, aby oprávnený subjekt toto právo po zákonom určenú dobu nerušene pre seba aj fakticky vykonával a bol počas celého plynutia tejto doby dobromyseľný v tom, že je jeho oprávneným vykonávateľom.

Pre výsledok predmetného sporu bolo rozhodujúce vyriešenie otázky nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním. Odvolací súd na základe výsledkov vykonaného dokazovania realizovaných prvostupňovým súdom dospel zhodne s názorom súdu prvého stupňa k záveru o nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu žalobcami, resp. ich právnymi predchodcami, a to výkonom tohto práva vydržaním najneskôr podľa ust. § 151o ods. 1 a ust. § 34 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa poukazuje aj na tú skutočnosť, že k vydržaniu tohto práva došlo aj v zmysle ust. § 115 v spojení s § 116 ods. 1 a § 135 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 141/1950 Sb. účinného od 01. 01. 1950, ako aj podľa Obyčajového práva platného na území Slovenska do účinnosti zákona č. 141/1950 Zb.. Podobne ako súd prvého stupňa aj odvolací súd dospel na základe výsledkov vykonaného dokazovania a jeho vyhodnoteniu v zmysle § 132 O. s . p. k zhodnému právnemu záveru spočívajúcemu v naplnení zákonných podmienok pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva (vydržaním) žalobcami, resp. ich právnymi predchodcami. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku ako aj konania mu predchádzajúceho dospel k záveru, že ustálené skutkové zistenia prvostupňového súdu zodpovedajú princípom vyhodnocovania vykonaných dôkazov z hľadiska ich hodnovernosti a pravdivosti a že dôkazy vykonané prvostupňovým súdom, najmä výpovede svedkov, sú v súlade s obsahom spisu. Odvolací súd preto nemal možnosť a ani dôvod odchýliť sa od skutkového základu, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní. Aj podľa názoru odvolacieho súdu bola v konaní preukázaná existencia právneho dôvodu, z ktorého bolo objektívne možné vyvodzovať na jednej strane oprávnenie žalobcov prechádzať cez sporný pozemok a na druhej strane povinnosť žalovaného ako vlastníka pozemku strpieť prechádzanie cez jeho nehnuteľnosť. Na preukázanie dobrej viery žalobcov, resp. ich právných predchodcov by nestačilo len preukázanie skutočností, že im po istý čas nikto nebránil prechádzať cez cudzí pozemok a že sa toto prechádzanie tolerovalo, pokiaľ by nebola súčasne preukázaná aj existencia právnej povinnosti vlastníka pozemku - žalovaného, povinnosť trpieť výkon žalobcom tvrdeného práva. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo totiž preukázané, že žalobcovia, resp. ich právní predchodcovia sa za týchto okolností mohli dôvodne domnievať a byť v dobrej viere, že k pozemku parc. č. 145 im patrí právo prechodu vyplývajúce z domnelého právneho vzťahu vecného bremena.

Sám žalovaný v konaní potvrdil, že v priebehu konania vedeného pred Okresným súdom Svidník pod sp. zn. 5C 567/95 rešpektoval, že právny predchodca žalobcov v 1. a 2. rade I. I. mal cez pozemok parcela č. 145 právo prechodu ku svojmu rodinnému domu súp. č. XX. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že citovaným rozsudkom sa nemenil právny stav, ktorý tu bol založený už v minulosti ako vyplýva z obsahu pripojených spisov 5C 567/95 a 569/95 Okresného súdu Svidník, právní predchodcovia účastníkov konania si už v dávnej minulosti pozemky pôvodne zapísané v pozemnoknižnej zápisnici č. 68 ako mpč.

48, 50, k. ú. G. medzi sebou podelili s vlastnickymi účinkami a už v minulosti sa dohodli, že parcela, pozemok č. 145 bude slúžiť ako prístupová cesta k ich obydliam. Z uvedeného teda vyplýva, že ak vecné bremeno (právo prechodu pešo a motorovým vozidlom) zriadené v dávnej minulosti existovalo, (existovalo aj v čase vyhlásenia rozsudkov Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95 a sp. zn. 5C 569/95), tak z toho zákonite vyplýva, že k jeho zrušeniu zákonom stanoveným spôsobom nedošlo.

K odvolacej námietke, že vecné bremeno sa nemôže vzťahovať aj na prejazd motorovým vozidlom je potrebné uviesť, že výsledkami vykonaného dokazovania bolo v konaní preukázané, že už v čase, keď I. D. bol vlastníkom rodinného domu č. súp. XX, bol pozemok, par. č. 145 využívaný na prejazd motorovými vozidlami. I. D. (vlastníkom rodinného domu súp. č. XX bol do roku 1988), keďže vyrábala náhrobné pomníky, cesta mu slúžila tak na dovoz stavebného materiálu, ako aj na vývoz náhrobných pomníkov. Okrem toho svedkovia vypočutí v konaní potvrdili, že už v dávnej minulosti (t. j. v čase, keď motorové vozidlá neexistovali) cez pozemok po parcele č. 145 sa prechádzalo konskými povozmi, po pozemku sa preháňal dobytok, zväžalo sa drevo z lesa, po žatve sa zväžalo obilie. Najstarší svedok vypočutý v konaní na ohliadke dňa 27. 03. 2012, C. G., narodený XX. XX. XXXX potvrdil, že „D.“ pozemok parcelu č. 145 „užívali, čo ja viem, tak cestu spoločne, bol to jeden funduš, pretože tu inej cesty nebolo“ (č. l. 88 spisu). Ďalší svedkovia vypočutí v konaní potvrdili, že cez pozemok parcelu č. 145 sa prechádzalo pešo, vozom, neskôr aj motorovým vozidlom (viď výpovede svedkov z č. l. 88 - 92 spisu).

S prihliadnutím na význam zápisu vecného bremena v katastri nehnuteľností a na jeho právne účinky je odôvodnený aj záver, že právne postavenie žalobcov je za danej situácie neisté a že bez požadovaného určenia by ich právo mohlo byť aj ohrozené. Súdne rozhodnutie o určení, že žalobcovia sú oprávnení z vecného bremena viažuceho sa k nehnuteľnosti, ktoré pozostáva z ich práva prechodu a prejazdom motorovým vozidlom cez pozemok parc. č. 145 je podkladom na zápis do katastra nehnuteľností. Tým žalobcovia preukázali naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c) O. s. p..

Odvolacia námietka odvolateľa, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Svidník, sp. zn. 5C 567/95 tvorí prekážku res iudicatae, odvolací súd poznamenáva, že je nedôvodná. Rozsudok Okresného súdu Svidník zo dňa 28. 09. 1995, sp. zn. 5C 567/95 by tvoril prekážku právoplatne rozhodnutej veci len vtedy, ak by v predmetnom konaní išlo o to isté o čo išlo v predchádzajúcom rozhodnutí, t. j. muselo by ísť o totožnosť osôb aj o totožnosť predmetu konania, čo v prejednávanej veci splnené nebolo. Odvolacia námietka odvolateľa že žaloba trpí procesnou vadou, lebo účastníkom konania popri žalobkyňi v 3. rade mal byť aj podielový spoluvlastník k rodinnému domu súp. č. XX C. S., je právne bezvýznamná. Ako vyplýva z výpisu LV č. XX, k. ú. G., k rodinnému domu súp. č. XX je žalobkyňa v 3. rade podielovou spoluvlastníčkou v 1 (B2), druhá polovica je v bezpodielovom spoluvlastníctve (B1), žalobkyne v 3. rade a jej manžela C. S.. Za takého stavu je postačujúce, ak v konaní je okruh účastníkov ustálený len žalobkyňou v 3. rade. Skutočnosť že C. S. nie je účastníkom predmetného konania nespôsobuje nedostatok vecnej legitímácie, preto nie je dôvod pre zamietnutie žaloby.

Odvolací súd v dôsledku vyššie uvedeného postupom vyplývajúcim z ust. § 219 O. s. p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Za dôvodnú odvoláciu námietku odvolací súd považuje námietku, že sa prvostupňový súd nezaoberal pri rozhodovaní o trovách konania aplikáciou výnimočného ust. § 150 O. s. p..

Podľa § 150 ods. 1 O. s. p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnému účastníkovi konania alebo účastníkovi, ktorému to zákon priznáva náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel, alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.

Zákon však upravuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok konania a zodpovednosti za zavinenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania, a to v podobe ust. § 150 O. s. p..

Zákon explicitne nevypočítava, ktoré okolnosti sú relevantné do takej miery, že môžu predstavovať dôvod na nepriznanie náhrady trov konania. Judikatúra považuje za nepostačujúci na aplikáciu § 150 O. s. p. len všeobecný záver hodnotiaci dopad rozhodnutia o určitom druhu nároku.

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní pri rozhodovaní o náhrade trov konania bude s aplikáciou ust. § 150 O. s. p. sa vysporiadať. Predpokladom použitia tohto ustanovenia je, aby išlo o prípady hodné osobitného zreteľa, posudzované ako na strane toho, komu má byť náhrada trov priznaná, tak aj na strane účastníka, ktorý by bol ináč povinný trovy konania nahradiť. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa sa prihliada predovšetkým na osobné, majetkové pomery, ako aj na ďalšie pomery všetkých účastníkov, okolnosti podania návrhu na začatie konania a uplatňovania práva účastníka, postoje účastníkov v konaní, ako aj zohľadnenie dopadu rozhodnutia o trovách konania ako na povinného, tak aj oprávneného účastníka z titulu práva na náhradu trov konania. Je potrebné vziať na zreteľ tiež i to, či možno od žalobcov spravodlivo žiadať, aby si náklady vzniknuté v súvislosti s predmetným konaním hradili sami.

Keďže súd prvého stupňa sa s aplikáciou výnimočného ustanovenia § 150 O. s. p. nevysporiadal, jeho rozhodnutie o náhrade trov konania odvolací súd považoval za predčasné.

Za takého stavu odvolací súd rozsudok súdu vo veci samej potvrdil ako vecne správny a vo výroku o trovách konania medzi účastníkmi konania rozsudok zrušil v súlade s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude opätovne rozhodnúť o náhrade trov konania vo vyššie naznačených intenciách, pričom sa súd prvého stupňa musí vysporiadať aj so všetkými argumentmi účastníkov konania tak, aby jeho rozhodnutie pôsobilo presvedčivo (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.